

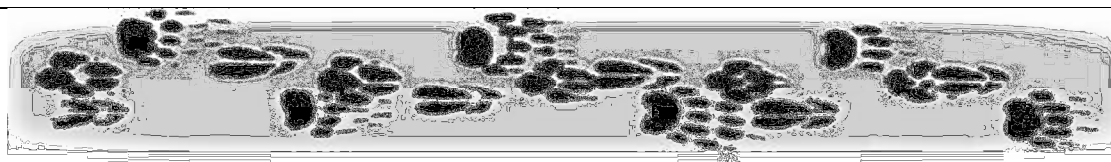
De Wissel

IVN afdeling Eijsden

Maart 2021

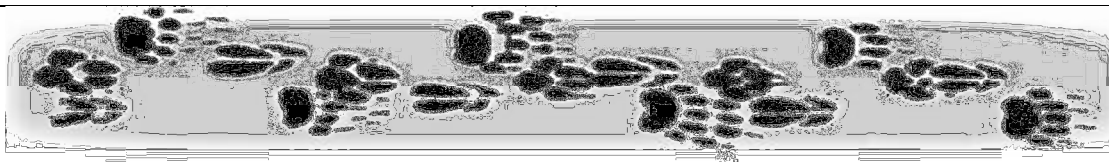
Jaargang 28 nummer 1

ivn natuur
educatie

INHOUD

<i>Inhoud</i>	2
<i>Van De Redactie</i>	3
<i>Van Het Bestuur</i>	3
Betaling contributie 2021 (herinnering)	3
Bestuurszaken	4
... 50 Vogels spotten ...	4
Digitalisering (herinnering)	5
<i>Viskes vange</i>	5
<i>Natuurgids</i>	5
<i>Liège, Luik (9)</i>	6
Prins Bisschoppen	6
Luikse straten (2), de Impasses	7
<i>Verslag natuurwerkdag 28 november 2020</i>	7
Wat is er gedaan	9
<i>Bijzondere Waarnemingen</i>	10
<i>Agenda 2021</i>	14
Het “Wandelschema” & “Korte Tour”	14
Programmaoverzicht 2020 Vogelwerkgroep excursies & bijeenkomsten	14
Werkgroep Flora werkgroep (voorheen: Bloeiende Bermen)	14
Cursussen 2021	14
<i>Bijzondere Waarnemingen</i> vervolg van pagina: 7	15
Winter 2021. Korte koudegolf in het binnenland.	16
Waarnemingen digitaal melden	23
<i>Hys(s)op, een bijzondere Bijbelse inwijkeling in Eijsden? (1)</i>	24
Medicinaal	25
<i>Er is niets leuker dan een rijk vogelleven in je tuin</i>	27
10 tips om vogels bij jou in de tuin extra van dienst te zijn	27
<i>Het Bestuur</i>	28

VAN DE REDACTIE

Corona blijft ons bezig houden: na de eerste golf volgde er een tweede. Is er nu een derde golf op komst? De intelligente lock-down werd een lock-down, later zelfs met avondklok. Nieuwe varianten/mutanten ontstonden! Gelukkig zijn er inmiddels vaccins beschikbaar en is een vaccinatieprogramma op gang gekomen. Voor de overheid lijkt dit alles op een logistieke en economische nachtmerrie.

Voor IVN Eijsden zijn er ook allerlei consequenties: bijeenkomsten gaan niet door. Activiteiten, zo die er al zijn, kennen een beperkte, “corona-proof”, omvang.

U zult zien dat de agenda in deze Wissel leeg is. Het bestuur heeft i.v.m. de coronamaatregelen besloten om geen activiteiten meer te publiceren zolang de coronamaatregelen aanhouden. Werkgroepen organiseren nog wel activiteiten, maar die zijn beperkt in aantal deelnemers om ze corona-proof te houden. Mocht u willen weten welke activiteiten er wanneer nog zijn en of deelname mogelijk is, dan dient u zich direct tot de werkgroepen te wenden. Zij kunnen u vertellen wat de mogelijkheden zijn.

Niettemin zullen we jullie De Wissel niet onthouden. Dit keer weer met de meeste vaste rubrieken. “Viskes vange” is als serie nog niet aan zijn eind, maar wordt deze keer overgeslagen. Wel is er een potentiële nieuwe serie over Bijbelse, dan wel medicinale/apothekersplanten. Harry Fekkers neemt ons mee en is wellicht bereid een artikelenreeks te produceren.

Veel leesplezier!

PDB

Op de website van IVN Eijsden is regelmatig actueel nieuws te vinden. En, zoals u weet, ook de Wissel wordt daar gepubliceerd (in kleur). (www.ivn.nl/afdeling/eijsden)

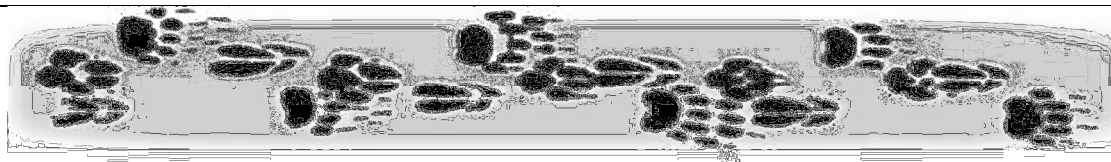
VAN HET BESTUUR

Betaling contributie 2021 (herinnering)

Uit de gegevens 28 februari 2021 blijkt dat heel wat leden hun contributie over het huidige jaar 2021 nog niet betaald hebben.

Bij deze het verzoek aan iedereen om dat na te kijken en in voorkomend geval alsnog de contributie te voldoen.

Het verschuldigde bedrag van € 11,50 kunt u overmaken op de girorekening

van IVN Eijsden:

IBAN NL05 INGB 0000 927056

t.n.v. IVN Eijsden.

Onder vermelding IVN 2021 + uw naam!

Nadat de afrekening per 1 mei binnen is zullen die leden die dan nog niet hun contributie voldaan hebben een schriftelijke herinnering ontvangen.

Mocht u uw lidmaatschap willen beëindigen dan gaarne z.s.m. bericht aan het bestuur.

Het bestuur.

Bestuurszaken

Zoal eerder hier vermeld hebben we om het bestuursjaar 2019 te kunnen afsluiten zonder dat er een ALV gehouden wordt alle jaarstukken op onze website gepubliceerd. Tot 31 dec 2020 is er gelegenheid geweest om op deze stukken te reageren, er vragen over te stellen, of om er commentaar op te leveren. Bij het bestuur zijn er geen reacties binnengekomen. Daarmee beschouwen we de jaarstukken over 2019 als vastgesteld. Als we in de toekomst weer bij elkaar kunnen zitten, zal het bestuur deze werkwijze met de leden evalueren.

Het ziet er naar uit dat we ook dit jaar geen ALV in het voorjaar kunnen houden. Het bestuur zal zich erop beraden of we de ALV uitstellen tot later dit jaar, of dat we een vergelijkbare werkwijze als vorig jaar zullen hanteren.

We houden u op de hoogte.

Blijf gezond en Haw Pin,

Het bestuur

... 50 Vogels spotten ...

IVN Maastricht viert dit jaar haar 50-jarig bestaan. En hier gaan we veel aandacht aan besteden door het organiseren van een palet aan activiteiten.

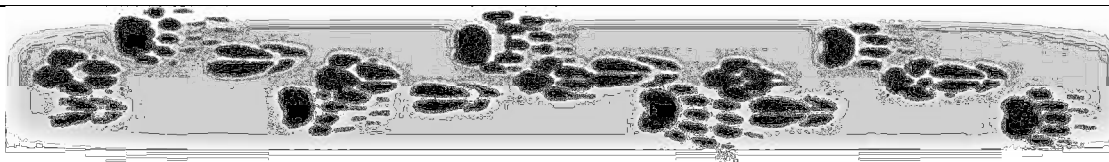
Eén van die activiteiten is de wedstrijd "50 Vogels spotten", georganiseerd door de Werkgroep vogels van IVN Maastricht. Van zaterdag 29 mei 12.00 uur tot zondag 30 mei 12.00 uur kunnen groepen vogelaars en gezinnen met kinderen

proberen zoveel mogelijk vogelsoorten te spotten binnen de gemeente Maastricht.

Vogelspotters kunnen zich verenigen in groepjes van maximaal 6 personen. Elk groepje zorgt voor een contactpersoon. Zoek binnen je vereniging of daarbuiten maatjes die dit ook een uitdaging vinden of doe mee als gezin.

Voor de groep vogelaars die de meeste soorten weet waar te nemen

is een prijs voorzien. Voor gezinnen is een afzonderlijke prijs te winnen. Het inschrijfgeld is € 2,00 voor volwassenen en € 1,00 voor kinderen. Het wedstrijdreglement wordt toegestuurd na aanmelding.

Meld je voorlopig aan via e-mail: 50vogelsspotten@gmail.com

Heb je vragen dan kun je die ook stellen via dit e-mailadres.

IVN Maastricht

Digitalisering (herinnering)

Indien u uw e-mail adres doorgeeft aan de secretaris kunnen we u ook tussendoor van activiteiten op de hoogte brengen. Ook De Wissel krijgt u dan, in kleur, via email binnen.

Daarom de oproep om indien je voorzien bent van een e-mailadres dit aan onze secretaris Jacques Piters door te geven. Het adres is

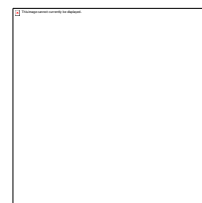
jacques_piters@hotmail.com (let op _ streepje tussen jacques en piters!)

Het bestuur

VISKES VANGE

“Als ze me missen, ben ik vissen ...”; volgende keer weer!

Jacques Piters

NATUURGIDS

De Natuurgids zou je kunnen beschouwen als het “lijfblad” voor de Limburgse IVN’er.

In De Natuurgids nr. 8 blz.255 staat een oproep om abonnees te krijgen voor dit leerzame natuurblad. Er zijn meer abonnees nodig om het voortbestaan van het blad te rechtvaardigen.

In dit blad staat veel informatie over de regionale natuur en er staan ook altijd wandelroutes in. IVN-Eijsden maakt vaak gebruik van deze wandelroutes.

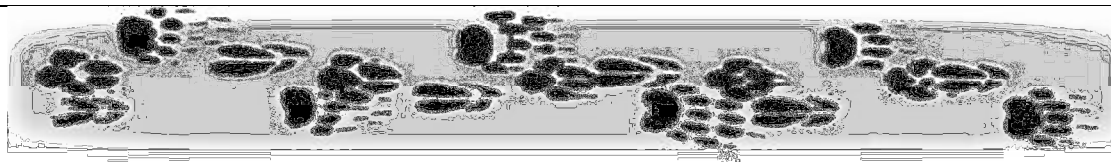
Kortom alleszins de moeite waard. Bij dezen een oproep aan alle IVN-leden (en hun familie, vrienden en kennissen) om abonnee te worden.

Het blad kost € 19,00 per jaar voor 8 nummers + website-informatie. Voor IVN’ers die lid zijn via de centrale administratie is er een mogelijkheid tot korting op de abonnementsprijs.

Meer informatie over de Natuurgids op: www.denatuurgids.nl

Johan Stoffer

LIÈGE, LUIK (9)

Prins Bisschoppen

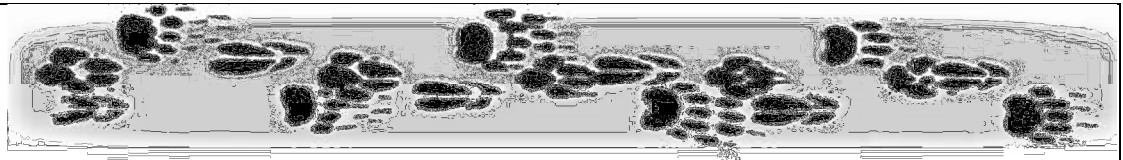
Ooit als gewoon bisdom begonnen werd het sinds Notger (om ca. 1000) een Prins Bisdom. Die waren er meer maar Luik was wel heel bijzonder. De PB voerde de kerkelijke en de wereldlijke macht uit. Echter het kerkelijk deel van het rijk was groter dan het wereldlijke deel. Er waren dus gelovigen van de Bisschop die een andere wereldlijke Heer hadden en moesten dienen. Een bron van conflicten. Luik was in feite een aparte zelfstandige staat binnen het Duitse Rijk met een PB als rijksvorst. Het gros der PB'en kwam dan ook uit Duitse adel. Hij hoefde ook niet een gewijde priester te zijn, in de kerkelijke ceremoniële zaken werd hij vervangen door een wijbisschop. En met het celibaat kwam het ook niet zo nauw. Menige PB had een maîtresse, inclusief nakomelingen.

Onder Notger kwam Luik voor het eerst tot grote bloei. Hij liet de stadmuur als indrukwekkende verdedigingsgordel aanleggen. Hij bouwde de Lambertus kathedraal, het Bisschoppelijk paleis en nog een 6-tal andere kathedralen. Dat waren een soort hogescholen met elk hun specialiteiten. Notger was een ware kunstminnaar en de beeldhouwkunst en schilderkunst kwamen dan ook tot grote bloei door zijn bouwlust. Ook verwierf Notger enkele graafschappen voor Luik, dankzij zijn contacten met Keizer Otto III.

De PB werd niet benoemd door de Keizer en/of de Paus maar gekozen door de kanunniken van het Sint Lambertus kapittel. Gezien zijn macht aasden heel wat adellijke families op die post. Het kapittel was rijk en machtig, er waren liefst 60 kanunniken actief. Elk met hun eigen bekwaamheden en belangen. Menige kanunnik had er elders nog een functie bij. Kapittels van andere kathedralen waren kleiner en telden 20 tot maximaal 40 kanunniken. Ook hadden de PB'en vaak elders nog zo'n postje.

De imposant rijke en invloedrijke familie Van Beieren leverde van 1581 tot 1763 liefst 6 PB'en. Enkelen van hen waren ook aartsbisschop van Keulen of van München.

PB'en ging het ondanks alles voor de wind en zij bouwden in hun domein luxe buitenverblijven of andere kastelen die dan beheerd werden door hun vrienden. Ook stimuleerden zij de oprichting van kloosters met hun vele functies, o.a. landbouw, tuinbouw, veeteelt, bierbrouwen en niet te vergeten verpleging. PB Johan van Beieren verkreeg het kasteel van Seraing en verbouwde dat domein langs de Maas tot zomerverblijf, super de luxe voor die tijd. Tijdens de Luikse revolutie werd de PB Cesar van Hoensbroeck (die van Oost) door de Luikenaren uit dat zomerverblijf gehaald. In het begin van de Franse tijd, toen alle kerkelijke goederen verbeurdverklaard werden, werd het domein eigendom van onze Willem I. Die verkocht het in 1817 aan de industrieel John Cockerill die er het hoofdkwartier van zijn bedrijf van maakte en

op die gronden de eerste hoogovens van België vestigde.

Luikse straten (2), de Impasses

Impasses zijn in principe doodlopende straatjes. Van oorsprong smalle straten van beperkte lengte bestemd voor aanwonenden en/of voertuigen van leveranciers. Velen eindigden op een pleintje. Geen doorgaand verkeer. In de bouwsels langs een impasse huisden vroeger werklieden van de nabijgelegen bedrijven. Bijvoorbeeld een textielfabriek. De arbeiders moesten tijdig binnen zijn want de impasse werd 's avonds afgesloten en ging pas 's ochtend weer open. Een manier om de werklui uit de kroegen te houden. Sinds de 20e eeuw is dat veranderd. Langs de meestal rustige impasses staan fraaie bouwsels met vaak bewoners die er een alternatieve levensstijl op na houden. Fraaie bouwsels in diverse stijlen die continue om onderhoud vragen. Dat gebeurt zo te zien ook als er weer eens een pand heringedeeld wordt om meer bewoners toe te laten. Of als een pand van eigenaar veranderd en oud wordt vervangen door nieuw. De huidige bewoners houden dus op hun manier een apart wereldje in stand. Pareltjes, een verademing in een drukke stad.

Luik kent er vele. De bekendste zijn de Impasses onderaan de Côte de Citadel beginnend in Hors-Chateau. Een bezoek aan Luik zonder daar een kijkje te nemen is geen bezoek aan Luik.

Tijdens mijn tochten door de stad ben ik er in elke wijk wel tegengekomen. Vooral in Outremeuse en Longdoz waar veel industrie is geweest. Daar zijn de bouwsels langs de Impasses nu vaak in gebruik door allochtonen met een minder dikke beurs. Amper bewoonbaar, niet opgeknapt. Je schrikt als tot je doordringt wat daar loos is. 's Avonds krijg je mij niet die buurten in.

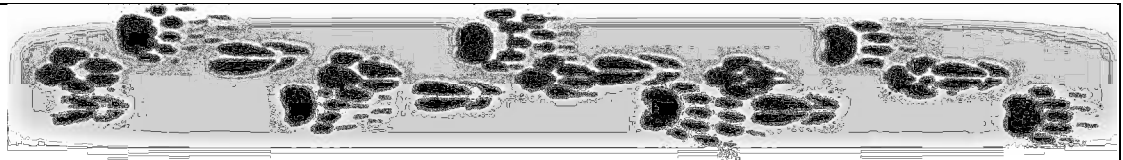
Jean Creuwels (uit diverse bronnen)

VERSLAG NATUURWERKDAG 28 NOVEMBER 2020

Beste IVN'ers en actieve natuurliefhebbers,

Hartelijk dank voor jullie deelname aan de Natuurwerkdag 28 november in het natuurgebied De Waardhoff Mesch. Fijn dat jullie er (weer) waren om te helpen bij het handhaven en ontwikkelen van de natuur dicht bij huis in Mesch.

Inclusief onszelf waren in 16 deelnemers aanwezig waarvan de meesten al eens vaker hebben geholpen. Van IVN-Eijsden waren 6 leden aanwezig. Er waren ook 3 nieuwe deelnemers.

De sfeervolle fotoreportage van deze dag is gemaakt door Paul Rutten uit Eijsden. Zie voor de foto's de website:

<https://www.waardhoff.nl/fotos/natuurwerkdag-28-november-2020/>

Door corona kon de normale (landelijke) natuurwerkdag op zaterdag 7 november niet doorgaan. Na de versoepeling van de corona-beperkingen kon onze natuurwerkdag wel doorgaan op 28 november. Verheugend is dat er toch 14 deelnemers nog wilden komen om te helpen bij het planten van nieuwe bomen.

Het was die zaterdag zonnig en droog dus was het lekker om weer buiten te werken in de natuur. De aankomstplek en droge lunchplek was weer georganiseerd bij onze woning.

Iedereen kwam ten slotte uit bij onze woning via de onverharde holle weg met mooie vergezichten op de Belgische voerstreek. Een deelnemer dacht, na de 2e bocht, hier kan geen woning zijn en was naar huis gegaan, maar na een telefonische uitleg kwam hij toch nog een uurtje helpen.

Adri verzorgde weer de koffie + lunch met drank, soep + broodjes.

Om 9.15 uur kennismaken en start met een kop warme koffie + ontbijtkoek. Daarna werd door mij uitleg gegeven over de uit te voeren klussen en werden er teams van 2 "man" gevormd voor het planten van de bomen:

Van tevoren waren al de plantgaten gemaakt met een grondboor diameter 25 cm.

Team 1: buigen en inknippen van de 13 omkastingen + snoeien opschot fruitbomen.

Team 2: vouwen en inknippen van 13 gaas-stroken + snoeien opschot fruitbomen. Daarna team 1 + 2: boompalen + omkastingen bij plantgaten leggen, gaas vouwen in plantgaten, boom planten, plantgaten vullen met teelaarde en grond.

Team 3: plantgaten vergroten en daarna hulp bij paalgaten boren.

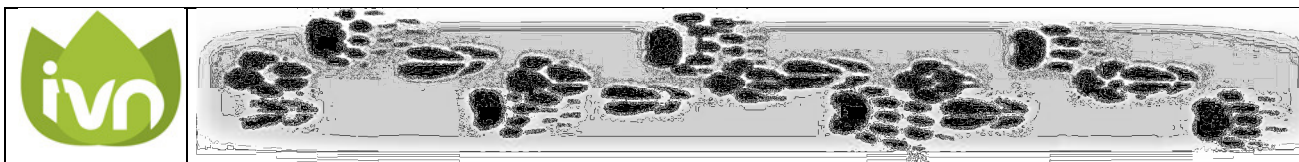
Team 4: plantgaten vergroten en met grondboor paalgaten boren, 2 per boom.

Team 5: plantgaten maken, boombanden, stambeschermers aanbrengen en omkastingen plaatsen.

Team 6: 1 uur: boom zagen, snoeien langs voetpad en sleedoornstruiken en op een hoop leggen.

Samen hebben we deze morgen 10 bomen aangeplant. Een mooi resultaat. Allen bedankt en kom zelf vaak kijken hoe de bloemen, planten en bomen het doen in De Waardhoff.

In juni zijn er kersen, in juli pruimen, in september appels (en peren) en in ok-

tober walnoten om te eten en te plukken, rapen dus kom maar bij ons langs om ze te halen.

Wat is er gedaan

1: Planten 10 bomen

Soort	Naam	Plaats
Appel (1)		Perceel K245-zuid
Haagbeuk (2)	Carpinus betulus	Perceel K247 nieuw bos
Winterlinde (5)	Tillia cordata	Perceel K247 nieuw bos
Walnoot (2) "Okkernoot"	Juglans regia	Perceel K245 en K247 nieuw bos

De winterlinde heeft een klein blad (goed voor humus) en bloeit vroeg in het voorjaar, dus goed voor insecten. De knotwilg bloeit ook vroeg in het voorjaar, geeft nestgelegenheid voor uilen en is karakteristiek voor bij een poel. De appel, walnoot en tamme kastanje geven fruit/vruchten, dus voedsel voor veel dieren en andere bezoekers. Bovendien staan de walnoten en tamme kastanjes vrij (als solitaire boom) en krijgen een karakteristieke vorm.

Na de natuurwerkdag heb ik de laatste 3 bomen zelf geplant:

Soort	Naam	Plaats
Tamme kastanje (2)	Castanea Sativa	Perceel K247 nieuw bos
Knotwilg (1)	Salix alba	Perceel K252 bij poel

In de 2 weken na de natuurwerkdag heb ik zelf ook nog alle struiken aangeplant: in totaal 138 (gele kornoelje, rode kornoelje, vuilboom-sporkehout, wegedoorn, gelderse roos, hazelaar). De gele kornoelje bloeit al vroeg in het voorjaar en is dus goed voor hommels en insecten. De vuilboom (sporkehout) is goed voor de vlinders.

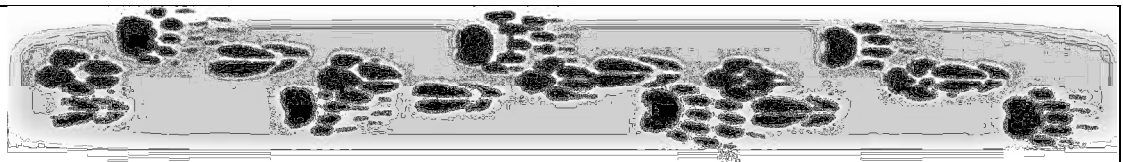
Bij de nieuwe bomen langs het perceel K247 zijn losse struiken (gele kornoelje en vuilboom) als zoombeplanting (overgang weide-bomen/bos) nieuw aangeplant op een zonnige plek. En met de overige struiken zijn de helaas (vele) dode struiken vervangen. In november 2019 zijn 100 struiken geplant en 840 struiken in april 2020, dus in totaal 940 struiken.

Door de laatste 3 zeer droge voorjaren + zomers waren veel struiken dood gegaan, ondanks het vaak water geven van de bomen en struiken in de lente en zomer. Natuurontwikkeling met de gewenste biodiversiteit gaat niet vanzelf, heeft aandacht en geduld nodig en duurt ook nog de nodige jaren. Maar als de struiken en bomen groter zijn komen de insecten, vogels en andere dieren wel.

Nu nog afwachten of het in 2021 weer een droog voorjaar wordt, want de nieuw aangeplante bomen en struiken moeten dan weer regelmatig "bewaterd" worden om het 1e jaar te kunnen overleven.

2: Maaien + opruimen Sleedoornstruiken bij het "Alpenweitje".

Bij de grote poel is een omgevallen boom in stukken gezaagd en opgeruimd.

Bij het Alpenweitje zijn sleedoornstruiken verwijderd en opgeruimd om daar een open ruimte te handhaven voor veldbloemen (o.a. de Wilde Marjolein voor vlinders) en ook voor het vrijmaken van het wandelpad. In de winter kun je op de takken de sleedoornpage-eitjes vinden (website/nieuws 23.02.2019).

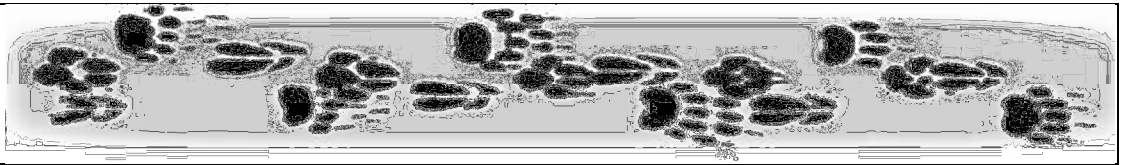
Was het leuk en gezellig om samen te werken in de natuur? Noteer dan alvast de volgende Natuurwerkdagen voor 2021 in je agenda: zaterdag 13 maart (9-13 uur) en zaterdag 6 november (9-13 uur).

Kijk ook op de website www.waardhoff.nl voor méér informatie over het natuurgebied Landgoed De Waardhoff.

Met vriendelijke groet, Johan + Adri Stoffer

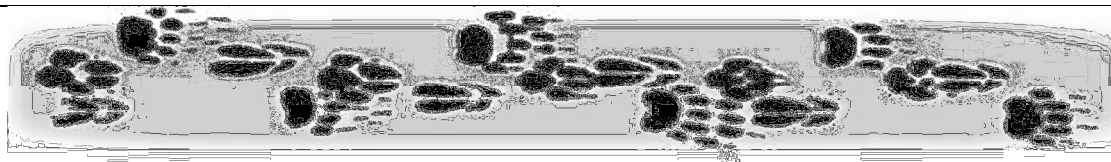
BIJZONDERE WAARNEMINGEN

- 02.12 Bij de toegang tot Snoravia staan enkele terreinauto's met zowel Nederlandse als Belgische nummerborden. Er zijn 2 plakaten bevestigd aan de draad: ACCES INTERDITE en CHASSE. Snoravia is nu Nederlands. De jachthouders hebben hun vergunning mogen behouden. Het is nog niet als onderdeel van de Eijsder Beemden, in beheer bij Het Limburgs Landschap, erkend. Valt onder de verantwoordelijkheid van de Gemeente Eijsden. Overigens mag in de E.B. ook nog gejaagd worden.
- 02.12 Op de akkers van St. Amand honderden Grauwe Ganzen. Er tussenin ook wat Nijlganzen en Grote Canadese Ganzen. De Grote Zilverreigers hebben hun plek op de akkers van Maatschap Rempelberg langs de Voerenweg en op de Knuvelkes ook weer gevonden.
- 05.12 Tussen de Tichterweg en de Kloppenbergweg klinken schoten. Er wordt gejaagd. Ik zie een 5-tal personen met geweer en hond.
- 05.12 De Bevers hadden in geen tijd 2 nieuwe dammen in de Voer gemaakt. Bij eentje blijkbaar te veel haastwerk. Er zit een groot gat in. Ben benieuwd volgende week. Er is al heel wat modder weggespoeld. Op enkele plekken is het grint weer te zien.
- 06.12 Het is een gouden tijd voor vogelaars. Langs de Maas in het Bosscherveld wordt een Kleine Geelpootruiter gemeld. Uniek, de allereerste waarneming bij ons. Op een zondag. Alle zichzelf respecterende Limburgse vogelaars gaan dat zien. Gelukkig gelden hier niet de Belgische regels v.w.b. levensnoodzakelijke verplaatsingen. Dus even naar Bosscherveld, Köbbes en E.B. voor de meesten. Ik maak een bostocht. Alles onder blad.
- 07.12 De werkzaamheden langs de Bukel bekeken. De zogeheten 1e fase is nagenoeg gereed. Aan beide kanten van de weg, tot aan afslag Moerslag, een gekleurd fietspad. Daardoor is de rijweg smaller en zal de toegestane max. snelheid van 60 moeilijk te halen zijn. Aan de zuidkant dan een voetpad. Er is een nieuw soort dassengaas gebruikt.

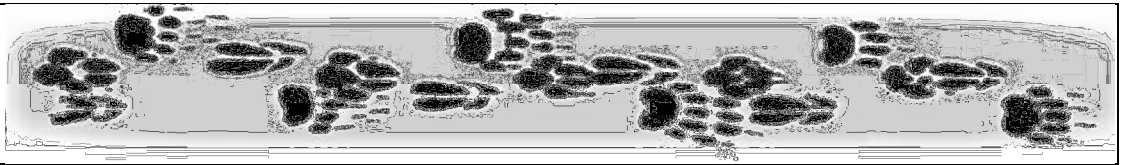
- 14.12 Er worden 2 Dassen gesignaleerd op de Rijksweg bij de Molen.
- 15.12 In het gebied bij Huize De Beuk op de Riesenbergr staan zowel in het bos als in de helling wat plukken Stinkend Nieskruid.
- 19.12 De Bevers hebben hun 2 dammen in de Voer weer op peil. Vandaag grijpt WL weer in.
- 25.12 1^e Kerstdag, een verrassing. Hoogwater, door al die regen. De Maas staat hoog. Ik kan in de E.B. mijn normaal rondje niet maken. Als compensatie 1*1 en 1*2 IJsvogeltjes. Op de Hoge Venen ligt wat sneeuw.
- 30.12 Tocht over De Kaap gemaakt. Geen wild. Weinig vogels. Ook in het Rijkholterbos laat zich niets zien.
- 01.01 Geen nieuwjaarisites bij familie dus bos en veld onveilig gemaakt. Geen wild gezien, weinig vogels. Veldweggetjes een en al modder.
- 02.01 De Bevers hebben hun dam in de Voer volledig hersteld. In het Caesterveld wordt ijverig geschoten, op Ganzen.
- 08.01 Broer Jef ziet 3 Bevers in de Voer bij hun dam. Zij doen zich te goed aan de canadassen.
- 09.01 Bij Battice ligt een flink pak sneeuw. Door de nevel helaas niet mogelijk mooie foto's te maken. In het Caesterveld klinken gewerschoten. Ganzen jacht. Op Snoravia wordt er ook weer gejaagd. 2 Auto's met een Nederlands kenteken en 1 met een Belgisch nummerbord.
- 10.01 Op de Maasarm achter Kasteel Oost huist al enkele weken een Krooneend. Een Waalse vogelaar legt mij uit dat die eend bij hen een Net-Rousse is.
- 12.01 In Kaversjart gaat een Ree voor mij op. Dat was al meer dan 1 jaar niet gebeurd. Bij Huize De Beuk staat een spiksplinternieuw stevig insectenhotel. Initiatief van het IKL.
- 19.01 Het is lang stil geweest. Nu wordt er een dode Das gemeld in Nuth (Provincialeweg) en in Belfeld.
- 20.01 Toch maar eens commissies gaan doen in Visé. Er staan geen rijen voor de winkels. Op de markt is het rustig. Heel wat mensen dragen op straat een mondkapje. Is verplicht in de winkelstraten blijkens affiches. De etalage van Maison Praillet is nog hetzelfde als 40 jaar geleden. Er zijn Soldes. Bij mijn Charcuterie en mijn Fromagerie word ik vlot geholpen. Mijn Patiserie is fermé en naar de dure Chez Jean-Paul ga ik niet. Er is een grote verandering op komst. De Place Reine Astrid wordt op de schop

genomen. De Friteskraam van 40 jaar oud gaat verdwijnen. Het water in de Maas staat vrij hoog. Ik ontmoet een Eijsdenaar, van mijn leeftijd, die ook niet zonder Visé kan. Wij moeten Taverne Jean passeren, de cafés zijn dicht. In het friteskot van restaurant Chez Adam kan ik toch een portie frites kopen. De serveerster vraagt vriendelijk hoe het in Holland is.

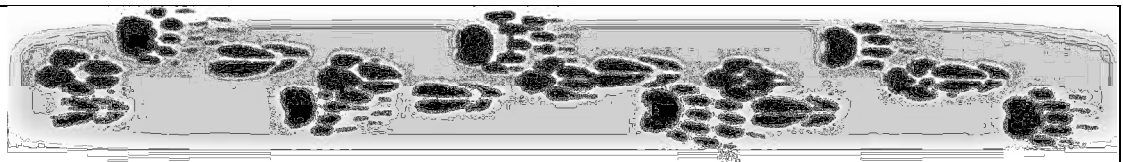
- 25.01 Tocht over de Kaap gemaakt. 2 mooie vossenwissels in de sneeuw. Ik zie 2 Reeën. Boven en op de laagstam honderden Kramsvogels, daartussen zeker ook Koperwieken. Ook een vlucht mij niet bekende andere kleine vogeltjes. In het Rijckholterbos is de sneeuw nagenoeg weg. Geen wild te zien.
- 26.01 Snoravia is door de wandelaars ontdekt. Ik krijg telefoontjes. Jean, daar zitten veel Bevers. Jean, wij hebben een Vos gezien. Jean, daar is een grote dassenburcht. Vandaag maar eens gecontroleerd. Inderdaad, het smalle sluikepad langs de Maas noordwaarts is een wandelboulevard geworden. De mij bekende zuidelijke dassenlocatie ligt open en bloot. Noordelijker moeilijker te zien voor een leek. Vossen zitten overal. Idem konijnen. En de Bevers huizen er inmiddels ook al zo'n 20 jaar. Het krioelt van de vraatsporen en glijbanen, water in/uit. Wie goed speurt kan ook enkele beverburchten vinden. Ook zijn er enige jachtkansels. Ik word beloond met Putters, Staartmezen en een IJsvogel.
- 27.01 Terugkerend door de Daor (oost/west) 2 verrassingen. Honderden meters heg zijn machinaal gekortwiekt. Is wel in orde, groeit wel weer. Voorbij de Fontijn is 200 meter bosrand nagenoeg kaalgeslagen! Plus een klein stukje er tegenover. Medewerkers van Staatsbosbeheer zijn nog volop bezig. Eentje is zo vriendelijk om mij uit te leggen dat dit gebeurt om het leefgebied van de Geelbuikpad te verbeteren en te vergroten. Er moet meer zon aan de grond komen. Afgelopen jaren was dat de strook waar ik de Keizersmantel zag. Jaren geleden waren al grote bomen die er stonden verwijderd, daarna was de strook dichtgegroeid. Zoals op meer plekken in het Savelsbos gebied.
- 29.01 De Hooge Weerd doet zijn naam eer aan. Het Maaswater staat hoog.
- 30.01 De Bevers kunnen naar hartenlust dartelen in hun Voer. Die is immers opgestuwd door de Maas.
- 31.01 Hoeg waater ien Heugem... Een feit dat ik mij nog herinner uit de jaren 1955-1960 toen ik per fiets naar de H.B.S. ging. Dan moest er een andere weg genomen worden. Zo erg is het nu in Heugem niet meer. Vandaag wel duidelijk te zien in de E.B. Het bruggetje achter Kasteel Oost is niet bereikbaar. Ook de brug over de westelijke Maasarm is overspoeld. Toch is al te zien dat het water gezakt is. Bij het pontje aan het Bat is heel wat meegekomen troep te zien. Langs de Maas in het Caestertveld zijn alle bouwsels van de jeugd ingenomen door het water.

- 31.01 Historische dag voor Eijsden. De laatste zelf bakker, Claessens aan de Wilhelminastraat, uit de jaren 1945-1960, sluit de oven. In die tijd werd bij ons thuis, om beurt, brood bezorgd door Fonsaer (Vogelzang), Theelen (Spauwenstraat) en Van de Wal (Dorpstraat). Naar Stevens (Kerkstraat) en Kerff (Dorpstraat) gingen wij incidenteel. Moeder bracht de zelfgemaakte vla naar Fonsaer om te bakken. Bij speciale gelegenheden, kermis-bronk, werden er bij Claessens pistolets gehaald. De enige echte. Om de veertien dagen op zaterdag dan kleine rijstvlaatjes, abrikozenvlaatjes of pâtees. Zoals het hoort, dun van leer maar dik van smeer! Tot vandaag kwam ik er nog wel eens voor pistolets, vlaaitjes en pâtees. Het winkeltje ademde voor mij nog steeds dezelfde sfeer uit als toen.
- 01.02 Links en rechts ontluikt het groen van de Gevlekte Aronskelk.
- @ 04.02 Peter De Bie meldt: rond 11.30 uur zag ik vandaag de eerste Bruine Kikker in mijn vijver (Beezepool, Eijsden). Zo te zien een vrouwtje.
- 05.02 De Daor is een Daorbeek.
- 07.02 Zuid-Limburg doet zijn faam eer aan. Een apart stukje Nederland. Hier geldt code rood niet.
- 08.02 De Kaap is grasgroen. Kramsvogels en andere kleine vogeltjes foerageren op de laagstam. Drie Hazen zitten achter elkaar aan. Als ik het stukje aangeplant bos uitkom zie ik wat bruine vlekken in het groen van een bodembedekker. Naderbij gaande lopen 5 jonge Wilde Zwijntjes weg. Eentje blijft even zitten, genoeg voor een foto. Dan huppelen ze al knorrend het bos, waar ik juist ben uitgekomen, in. Drie dassenburchten hebben minimaal één natte pijp. Er zitten dus Dassen in. In het Rijckholterbos is een bijburcht in gebruik genomen. Mogelijk door een a.s. moeder Das. Een Ree staat net buiten het bos en gaat voor mij op de loop.
- 09.02 Tocht Eckelrade-Hooreberg-Daor-de Heeg. Veel kleine vogeltjes, vooral Roodborstjes en Winterkoninkjes. Enkele grote vluchten Spreeuwen en Kramsvogels. Gecontroleerde dassenburchten oké. Op eentje zitten zowel Das als Vos. Ook vandaag een Ree op het veld en ook een huiskat.
- 10.02 Het is mij al enkele dagen opgevallen. Zo voor het donker worden vliegen er groepen kleine vogeltjes voor mijn balkon noordwaarts. Geen idee welke en waarom. Een bevriende vogelaar kan ook niet zeggen welke vogeltjes het zijn. Hij vermoedt wel dat ze naar hun slaapplaats gaan. In het Friese dorpje Katlijk sneuvelt een Das in het verkeer.

Zie verder op pagina: 15

AGENDA 2021

Het "Wandelschema" & "Korte Tour"

Het programma is samengesteld door José Goessens, Marianne Theunissen, Betsie van der Put en Anne van Santen. Vertrek Cultureel Centrum 11.00 uur via carpoolsysteem. Bij elke weersomstandigheid.

Bijdrage onkosten chauffeur € 2,50 per persoon, ongeacht de afstand. Deelname aan deze wandelingen geschiedt op eigen risico. Wandelingen zijn geschikt voor een ieder die goed ter been is. Wij gaan er vanuit dat iedere chauffeur een eigen inzittende verzekering heeft.

Anne van Santen, tel. 043-4094672, asvansanten@home.nl

Programmaoverzicht 2020 Vogelwerkgroep excursies & bijeenkomsten

Datum	Tijd	Activiteit	Vertrekpunt/locatie/contact

* Exacte datum en tijd te bepalen door teller(s)

Wil je deelnemen aan een excursie (behalve die naar de Eijsder Beemden), meld je dan s.v.p. aan bij Ed Bayens (ed_bayens@yahoo.co.uk; tel. 4091024).

Telefoonnummers:

Ed	409 10 24	Philippe	457 23 70	Frans	409 12 83
Lydia	361 58 05	Thérèse	408 54 10		

Aan de activiteiten van de vogelwerkgroep kan in principe elke IVN'er deelnemen. Hebt u belangstelling om vogelaar te worden? Bel!

Ed Bayens

Werkgroep Flora werkgroep (voorheen: Bloeiende Bermen)

In principe gaan we iedere laatste vrijdag in de maand op pad om planten en bomen te bekijken. We vertrekken steeds om 13.30 uur (tot 16.00 uur) vanaf verschillende locaties. Het programma bespreken we in januari. Inlichtingen: Annemie Speckens, 043-4092623, annspeckens@kpnplanet.nl of Anne van Santen, 043-4094672, asvansanten@home.nl
Dus als je mee wilt lopen dan mail even.

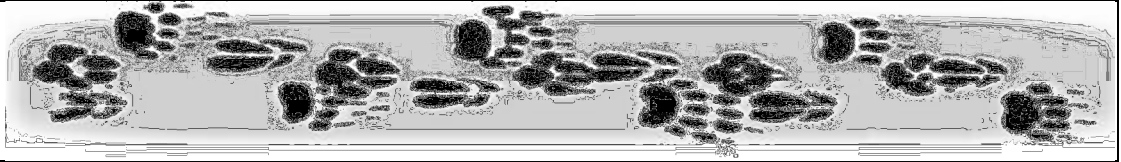
TdJ

Cursussen 2021

Datum	locatie	Onderwerp

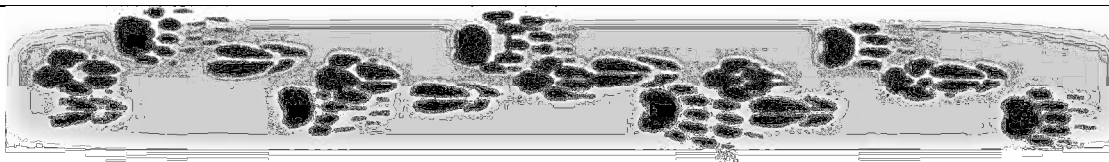
Onderwerp, spreker en plaats wordt bekend gemaakt via de plaatselijke pers en op de site van ons IVN. Hebben wij uw mail adres dan ook per mail.

De zaal is open vanaf 19.30 uur en wij beginnen stipt om 20.00 uur. Inclusief pauze tot 22.15 uur. Voor leden gratis, niet-leden betalen € 3,-.

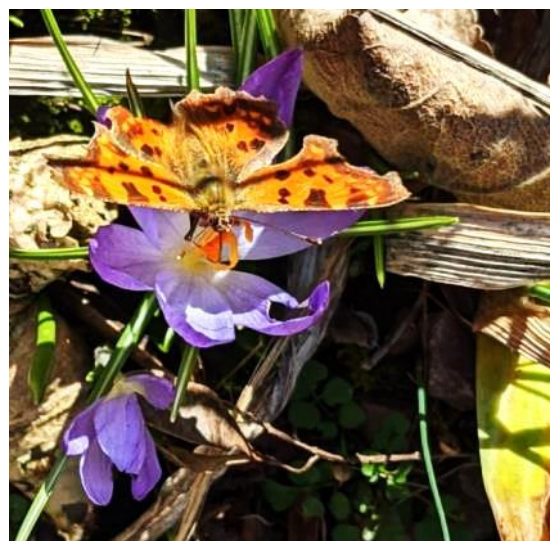
BIJZONDERE WAARNEMINGEN *vervolg van pagina: 10*

- 11.02 Het is druk in de E.B. Deze keer geen Belgen of Vogelaars maar schaatsers/sters. De schaatspoel doet zijn eer aan, er kan geschaatst worden. Ook de 3 Maasarmen zijn nagenoeg dicht, de vogels zijn naar open water getrokken. Een Waalse natuurvriend zegt mij dat hij une dizaine Grive Mauvis ziet. Dat zijn Koperwieken. Ook wat Chadonnerets (Putters). De Martin-Pecheurs (ijsvogels) hebben het nu moeilijk. Op de graslanden langs de Voerenweg geen Knobbelzwanen en geen Grote Zilverreigers. Als ik sta bij te praten met mijn kameraad J. en zijn vrouw L. vliegt er een zwart-witte vogel, met een rode snavel, op uit het waterbekken Dommel. Een Scholekster! Niet te geloven.
- 12.02 Op de Burg. Beckersstraat in Mheer sneuvelt een Das. Nagenoeg op de bekende doodrijlocatie richting Banholt.
- 13.02 In de Patiel is een akker wit gekleurd. Niet van de sneeuw maar door de kalkbemesting. Langs de Bronckweg zijn dan weer 2 akkers op een andere manier bekalkt. Ruw spul met brokken van 3-5 cm. Het krioelt van de Kramsvogels, Koperwieken, Vinken, Kneu's en langs de Maas Putters. Een zachte avond, bosrand tocht gemaakt. Goed voor een Vos die om 18.27u op pad gaat.
- 14.02 De vogels krijgen op de voedertafel bij Huize De Beuk krachtvoer aangeboden. Knoeken met nog merg erin.
- 15.02 De Beverdam in de Voer wordt weer opgeruimd. Spijtig dat WL dan niet tegelijkertijd de plastic troep uit de bedding laat halen.
- 15.02 Er worden op enkele plaatsen al kleine groepjes overtrekkende Kraanvogels gezien.
- 16.02 Controle tocht gemaakt Termaar-Bruisterbosch-Honthem-de Daor. Geen echt negatieve zaken, weinig verse sporen van dieren. Ik zie mijn eerste bloeiend Speenkruid. WL is bezig met het uitdiepen van dichtgeslibde spaarbekkens. Ben benieuwd wat er met de bergen slib gebeurt. Op een plek voor de Hondenberggrubbe is het wegdek ietsje verhoogd. Het water kan nu eindelijk het spaarbekken in. Langs de Banholtergrubbe ligt een dode Das.
- Vandaag trekken al duizenden Kraanvogels over Limburg naar het Noord-Oosten. Ik hoor en zie met moeite een klein groepje boven het Rucydobos.
- 18.02 Gisteren minder maar vandaag weer duizenden Kraanvogels. Blijkbaar niet over onze contreien, ze worden tenminste niet gemeld.
- 19.02 In de gracht voor Kasteel Oost zijn 3 heren aan het fretteren. Bij Snoravia staat een jagersauto.
- 20.02 Alle kraanvogeltrek cijfers vandaag verbroken. Op waarnemingen.nl melden ruim 1200 waarnemers ruim 373.000 over Limburg trekkende Kraanvogels. Enfin, records zijn er om verbeterd te worden, nietwaar.

@ 21.02 Roos De Bie meldt: rond 11.00 uur een vroege Gehakkelde Aurelia op de krokussen in onze tuin aan de Beezepool.

- 24.02 Mijn tocht over De Kaap. Vandaag geen massa's vogels. Enkel wat vinkachtigen, merels en mezen. De akkers met groenbemesters zijn kaal. Daar kan zelfs een Muis zich niet verbergen. De perenstruiken zijn wit. In mijn onvolprezen Belang van Limburg lees ik dat er gespoten wordt met Kaolin, ook wel Chinaklei genoemd. Dat is een witte kleisoort, veel gebruikt vanwege de kleur. Al eeuwen

dus in Chinees porselein. De insecten die normaal op de perenstruiken hun eitjes komen leggen lopen liever niet over het witte spul. Geen nakomelingen (veeeters) dus.

- 24.02 In een poel langs D'n Drië mijn eerste kikkerdril van dit jaar. Ietsje later, als ik loop te speuren naar Maarts Violtjes in de bosrand, schieten mij 2 groene schichten voorbij. Mannetjes Citroenvlinders. Vier Reeën waarderen mijn visite niet. Ook 1 Haas vertrekt. In het hele bos overal sprietten van Daslook. Bij de ingang van de Sjechelder dan 1 Gehakkelde Aurelia. 28.02 Ik maak de Patiel, de 3 Heuvelen, de Witgrubbe en de 7Heuvelen onveilig met controle van de dassenburchten. Geen echt negatieve zaken, weinig verse sporen. Op 2 plekken zit ook een moervos. Plots spits ik mijn oren en kijk omhoog. Een vlucht van 70 Kraanvogels vliegt kwetterend NO-waarts.

@ 28.02 Peter De Bie meldt: we zaten zondagmiddag lekker op ons terras in de tuin (Beezepool, Eijsden) in de zon, toen er rond 15:00 uur een torenvalkje (m) op onze schutting landde, even om zich heen keek en weer verder vloog. Heel bijzonder; we hebben wel eens vaker een Sperwer in de tuin gezien, maar een Valk nog nooit. Kennelijk kwam hij van het vogelvoederplaatsje achter in de tuin.

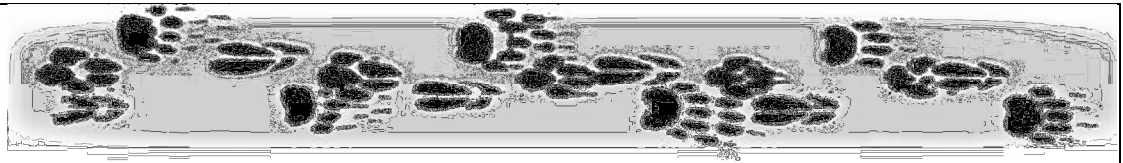
@ 03.03 Peter De Bie meldt: vanochtend trof ik het eerste klompje kikkerdril aan in onze vijver (Beezepool, Eijsden). Iets later als vorig jaar, maar de lente is op komst.

Jean Creuwels, met dank aan de melders

Winter 2021. Korte koudegolf in het binnenland.

December 2020. Tijd voor stampotten en maaltijdsoepen!

Op mijn schrijfsel in het herfstverslag 2020 over kervelsoep kreeg ik een interessante reactie van de heer Seegers. Hij merkt op dat ook korter bij huis nog verse kervel te krijgen is. Je hoeft er dus niet voor naar Herstal. Namelijk in

de bekende supermarkt in Haccourt, is er verse kervel te krijgen. Op de markt in Visé is dit ook het geval. Dank u wel voor de reactie! Of zelf zaaien kan ook, natuurlijk. Wat betreft het recept, vorige keer vergat ik nog te vermelden dat sommige mensen ook wel rijst- of andere voedzame korrels in hun soep doen.

Donderdag 31 december. In Siberië wordt een Wolharige neushoorn gevonden. Een soort uit de ijstijd, die ook in Nederland voorkwam, zo tussen 250.000 en 40.000 v. Chr. In de Belvédère-groeve in Maastricht zijn er fossiele resten van deze soort gevonden. In Siberië treft men soms hele diepgevroren exemplaren aan in de permafrost. Dit is de constant bevroren bodem die nu plaatselijk ontdooit door de opwarming van de Aarde. De laatste Wolharige neushoorns moeten er daar rond 10.000 v. Chr. hebben rondgelopen. Volgens de weerman op tv is de opwarming in Nederland al 3°C sinds 1901. Op internet vinden we 1.7°C sinds 1901. Het kan ook zijn dat de weerman het over de dagmaxima had, dat is weer wat anders dan etmaalgemiddelden. Of ging het alleen over de winter? De opwarming in Nederland in de winter heeft ook te maken met het vaker optreden van Zuidwestenwind dan vroeger, zeggen sommige onderzoekers. Het jaarlijkse aantal ijsdagen in Nederland in de winter is flink afgenomen, het aantal tropische dagen in de zomer is fors toegenomen.

Vrijdag 1 januari 2021. Na een rustige nacht met hier en daar wat vuurwerk in het Heuvelland beginnen we aan een hopelijk beter jaar.

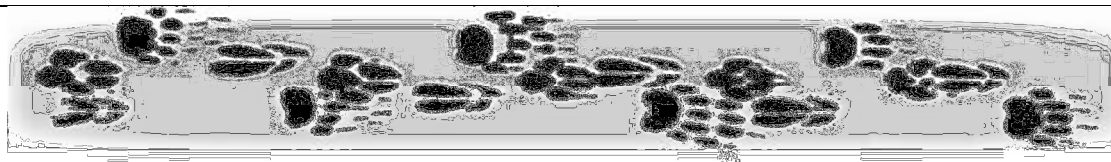
Zaterdag 2 januari. In Banholt zijn de daken wit door sneeuwval. In Eijsden niet, in tegenstelling met het Heuvelland, zoals wel vaker te zien is.

Donderdag 7 januari. In het Heuvelland viel er alweer wat sneeuw, die overdag wegdooid.

Vrijdag 8 januari. In Banholt valt er in de ochtend nog een aardig laagje sneeuw, dat de hele dag blijft liggen.

Maandag 11 januari. Werkzaamheden in de Herkenradergrub. Daar waar de Biesengrubweg op de Langsteeg tussen Mheer en Herkenrade uitkomt, wordt de greppel (waterloop) uitgediept en bekleed met grote stenen. Vanaf de Zuidkant komt daarna de Rou Delle grub uit in de Herkenradergrub (niet te verwarren overigens met de Rub Delle grep boven de Wesch bij Noorbeek). Langs de Herkenradergrub ligt een keten van regenwaterbuffers, te zien op de kaart van het Waterschap. De Herkenradergrub is een lange afwatering, die begint bovenop de Bergstraat in Banholt, later ook langs de Bukel stroomt en dan vóór Hakkeknoep Noordwaarts afbuigt richting Voerenweg en van daar naar Maarland gaat (Processieweg).

Dinsdag 12 januari. Na overvloedige regenval is de bovengenoemde greppel al een snelstromend beekje geworden! Leuk om te zien. In Banholt vinden we binnenshuis een actief Lieveheersbeestje. Roze met grote vlekken, Een inheemse soort deze keer, het Vloevleklieveheersbeestje.

Woensdag 13 januari. Bericht op National Geographic dat de "polaire vortex" (poolwervel of noordelijke straalstroom) dit jaar verschoven is.

Dit verschijnsel werd al op 4 januari opgemerkt door wetenschappers. De poolwervel betreft een luchtstroming op grote hoogte in de atmosfeer. Dit zou na een paar weken zeer koud winterweer in West-Europa tot gevolg kunnen hebben.

Donderdag 14 januari. Alweer wordt het Heuvelland wakker met een laagje sneeuw maar ontbreekt dit in het Maasdal. In het dal is het meestal net een graadje warmer en valt ook gemiddeld wat minder neerslag.

Zaterdag 16 januari. In de middag en avond valt er in het hele land weer eens een mooi laagje sneeuw bij temperaturen rond het vriespunt. Eindelijk een beetje winter! Desondanks bloeit er al een Hazelaar aan de Banholtergrubbe.

Zondag 17 januari. De sneeuw dooit alweer snel weg. Best wel jammer is dat.

Dinsdag 19 januari. Aan de Catharinastraat in Oost bloeien weer de Narcissen. Ieder jaar de is dit de meest bekende vroege plek in onze regio.

Donderdag 21 januari. In Moerslag bloeien er Sneeuwkllokjes in de berm. Volgens de kenners is het een kruising tussen het Gewoon sneeuwkllokje en het Geplooid sneeuwkllokje. Aan de Vogelzang bloeien 2 lage Stokrozen in een grote plantenbak.

Vrijdag 22 januari. Een lekker zonnetje lokt 2 Muurhagedissen naar buiten in Laag-Caestert.

Zaterdag 23 januari. De weerman van L1 zegt dat de Helleborus al bloeit. Dat is ook het geval aan de Vogelzang.

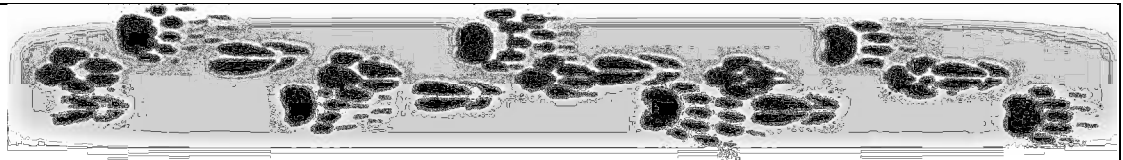
Zondag 24 januari. Het Heuvelland wordt wakker met een stevig pak sneeuw. Plaatselijk wel 10cm. Omdat deze sneeuw in de heuvels grotendeels blijft liggen, levert dit een mooie wandeling op.

Maandag 25 januari. Er valt nog meer sneeuw bij in de heuvels. In Eijsden is dit stukken minder maar de Montagne St. Pierre aan de overkant is mooi wit.

Vrijdag 29 januari. Ondanks de herinrichting van de berm langs de Bukel blijven er toch weer de gele Winterakonieten te bloeien, zoals ieder jaar. Deze Stinzenplanten doen het goed op die plek, ze kunnen met recht "Bukelblömkes" worden genoemd.

Zaterdag 30 januari. Het wassende water van de Maas trekt veel wandelaars. De vraag tegenwoordig is vaak, "komt ze tot aan de Batmuur"? Dan loopt ook het weiland bij de Meetboot onder water en is er sprake van een interessant schouwspel, hoewel dit natuurlijk wel vervuiling met zich meebrengt.

Net zoals in steden als Keulen, Maastricht en Venlo zijn er in Eijsden inscripties van historische waterstanden te zien. Denk aan de inscriptie uit 1784 in de deurpost van de linker deur van "La Meuse" op circa 1.90m of nog iets meer boven het straatpeil, of aan het plaatje op de Batpromenade ("hoogste stand januari 1926"). De stand daar was circa 51m boven NAP. Er is ook een metalen plaatje bevestigd op een raamomlijsting meteen links nabij de brug

van Kasteel Eijsden. Dit is moeilijk leesbaar van enige afstand, er lijkt o.a. "janvier" op te staan. Dit plaatje zou ook over 1926 gaan. In het poortgebouw van het Kasteel zit er rechts buiten aan de straatkant een steen met "52.73m boven NAP". Deze steen zou echter een "normale peilsteen" zijn, geen waterstand. Er zijn overigens uit de historie nog hogere waterstanden bekend dan die van 1926 (bijvoorbeeld in 1643, in Maastricht bijna een meter hoger dan in 1926). Er wordt zelfs wel gedacht dat het peil van de kerk van Eijsden op de Vroenhof heel vroeger zó is gelegd, dat de kerk ook bij de allerhoogste waterstanden juist droog zou kunnen blijven.

Terug naar Banholt nu, dat kleurt 's avonds alweer wit van een sneeuwbuï met grote vlokken.

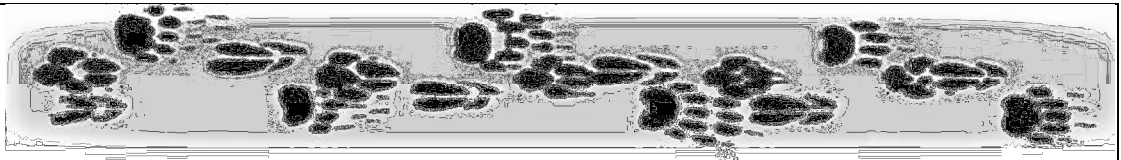
Zondag 31 januari. De Maas kwam niet tot aan de Batmuur, ondanks de redelijk hoge piekafvoer. De grote veranderingen aan de Maas bij Eijsden maken een goede vergelijking van de waterhoogten niet meer mogelijk. Men moet nu meer denken aan de waterafvoeren in m³/sec om te kunnen vergelijken. Dan blijken 1926, 1993 en 1995 ongeveer in dezelfde orde te vallen (namelijk rond de 3.000m³/sec; 1643 wordt wel geschat op 3.600m³/sec).

Ook het in het verleden kunnen optreden van ijssdammen in rivieren kon invloed hebben op de waterstanden. Ijssdammen konden ontstaan nadat de dooi inviel en de ijsschollen van de bevroren rivier in de rivier gingen kruien en zo het peil opstuwden. In 1980 hadden we juist in de zomer een opstuwung bij een grote waterafvoer, door de remmende werking van de plantengroei op de oevers.

Verder is het zo, dat de waterstanden stroomafwaarts kunnen afwijken door de afvlakking van een piek of doordat er juist een grote hoeveelheid water van een zijrivier bijkomt. In de kerk van Boxmeer bevindt zich een steen met daarop historische waterstanden. We zien daarop overigens wel de overeenkomsten met onze hoge waterstanden.

Dinsdag 2 februari. Het blijft maar grijs in Limburg. De temperatuursverschillen met elders in het land zijn groot. Denkt men in het Noorden aan schaatsen op ondergelopen weilanden, bij ons geeft de autothermometer overdag 11 °C aan. In de Eijsder Beemden hebben 3 van de 4 poelen alweer water (zonder Maas-overstroming).

De diepere (5e) poel met de boom aan de rand bij het Maas-Eendenvijverpad is ook gevuld. Hier is er wèl Maaswater via het grindgat ingestroomd. Er zal voor de Reigers op deze plek wel een visje te verschalken zijn als het water weer gaat zakken. De poel rechts van het pad in de Beemden bij Kasteel Oost is ook weer gevuld. Deze poel heeft meestal "klaor waoëter" (helder water). Jaren geleden zag ik daar veel salamanders. Later is dat niet meer gelukt. Kikkers zijn er meestal wel te zien in de zomer. Nu zag ik er een zeer helder blauwe IJsvogel (de kleur heeft met de lichtinval te maken). Door de zachte winters is de stand van de IJsvogel in Nederland aan de hoge kant.

Het stuk Maasveld ten Westen van de Trichterweg (nabij de parkeerplaats) staat gedeeltelijk onder regenwater. In de zomer is dit een droog kruidenveld met een harde ondergrond. In juli is het een goede plek voor het waarnemen van Zwartspretkoppes op Jacobskruiskruid en Wilde Marjolein. Of dit veld nu historisch gezien is gelegen op Eijdsense, Breuster of Ooster percelen zou ik nog eens moeten nakijken op de kaarten van Jan Hartmann.

Dat zowel Oost als Maarland in het verleden vochtige terreinomstandigheden hebben gekend is wel zeker. "Oost" werd in de Middeleeuwen wel aangeduid als "Oys" (zie het proefschrift van Hartmann). Plaatsnamen met "Oy" of "Ooi" duiden vaak op gronden bij een rivier of beek (rivierweiden, eilanden). Niet al die plaatsnamen in Nederland kunnen aldus worden verklaard maar vele wèl. Zo kennen we Wadenoijen bij Tiel en de Ooij bij Nijmegen. Ook kennen we "ooivaaggronden" als bodemtype. "Maarland" duidt eveneens op water. Een "Maar" is een poel of vochtig stuk land. In Zuid-Limburg bestaan er zelfs een paar plaatsjes die "Termaar" heten.

Woensdag 3 februari. Door de overvloedige regenval stroomt er weer veel water langs de Banholtergrubbe van buffer naar buffer.

De temperatuur is 12°C. Aan de Zoerbeemden bloeien donkergele Krokussen. In de Eijdsder Beemden zijn er opvallend veel Molshopen.

In Plan Noord foerageren enkele Honingbijen op Viburnum. Later is er als contrast een bui met smeltende hagel.

Donderdag 4 februari. Zonnige winterdag (11°C). Bij de Ursulinen is er alweer een Atalanta actief en aan de Hubert Smeetsstraat passeert eveneens een dagvlinder.

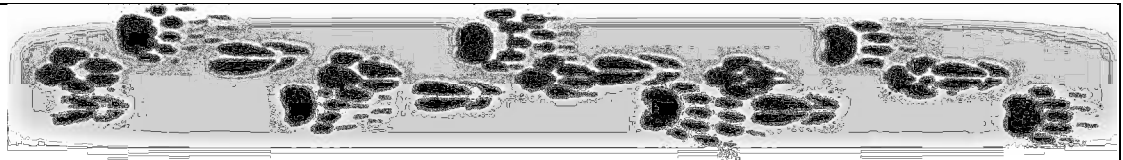
Zaterdag 6 februari. Op de groene Mescherheide meer dan 20 Grote zilverreigers. In de avond zware regenval op de grens van de koude en warme lucht.

Zondag 7 februari. Ook in Zuid-Limburg begint het een beetje te sneeuwen. De rest van Nederland heeft te maken met een pak sneeuw en harde wind. Er wordt zelfs al gesproken over een naderende koudegolf. Het is al de eerste ijsdag van de "zeker" komende reeks in De Bilt. De laatste landelijke koudegolf was begin februari 2012. (Ook in januari 2013 was regionaal nog sprake van een koudegolf).

De sneeuwstorm, die dus niet tot bij ons kwam, werd "Darcy" genoemd. In een gedeelte van Europa kleurt de sneeuw roze of roodachtig, door Saharazand dat zich in de lucht bevindt.

De berichtgeving gaat al veel over de verwachte ijsgroei en eventuele mogelijkheden voor schaatstochten. En dat terwijl er nog geen grote wateren zijn dichtgevroren.

Maandag 8 februari. Eijdsden wordt wakker met een dun laagje sneeuw. In de Achterhoek vror het al zeer streng (Hupsel -16.2°C). Friesland had slechts enkele graden vorst. Een witte Hermelijn steekt de Trichterweg over net ten

Zuiden van het bankje in de bocht. Een wandelaarster ziet een IJsvogel in het zonlicht aan de Inham bij de meetboot.

Dinsdag 9 februari. De dag begint zonnig. In de nacht was er bij ons strenge vorst (-10.5°C). De Schaatspoel ligt al bijna geheel dicht. In de middag lichte sneeuwval in Eijsden. De witte Ganzen van Lanaye/Ternaaien, symbool van Visé, hebben de Eijsdense oever opgezocht om te gaan grazen.

Woensdag 10 februari. In de namiddag sneeuwt het met dikke vlokken op de Bukel.

Donderdag 11 februari. Na een stevige vorstnacht nodigt de zon uit voor een wandeling door de Eijsder Beemden. Als eerste vallen daar de vele Roodborstjes op. Vervolgens veel Kramsvogels in de struiken, waar zeker nog overgebleven bessen te vinden zijn. Kenners vertellen me dat er ook veel Koperwieken bij zijn.

Op de Schaatspoel zijn er al enige schaatsers actief. Op de terugweg zie ik op de Maas een Fuut, die een nog spartelend visje in zijn bek heeft. Op de Maasinham aan de Trichterweg ligt al een ijslaagje tot halverwege. Bij enkele weerstations in het binnenland (Arcen, Volkel, Twenthe) worden de criteria voor een "koudegolf" al gehaald. Als dit in De Bilt gebeurt noemt het KNMI dit "officieel" of "landelijk", bij andere stations heet het "regionaal".

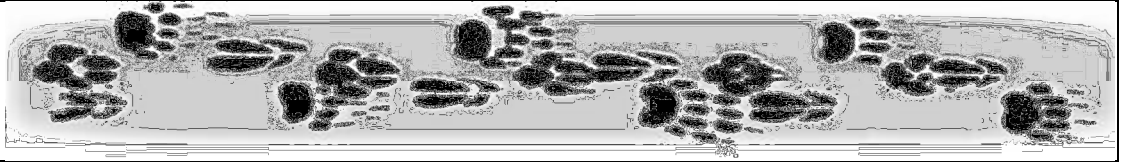
Vrijdag 12 februari. Na weer een koude vorstnacht gaan we te voet naar de schaatsvijver. De grond in de Beemden wordt al modderig door de sterke zon, hoewel het een ijsdag is. Eerst zien we een groep van 20 Putters bij de Trichterweg. Later zien we diverse Koperwieken van dichtbij. Koperwieken komen net als Kramsvogels in de winter uit Noord-Europa naar onze streken. Het is al druk met schaatsers. Op 3 poelen zijn er mensen actief. De grote schaatspoel zal daarbij de meest betrouwbare plek zijn.

Zaterdag 13 februari. De Limburgse weerman voorspelt oplopende temperaturen, mogelijk zelfs een warme 17 à 18°C in het volgende weekeinde. In de Eijsder Beemden wordt druk geschaatst, zelfs door enkelen op het stuk grindgat ten noorden van het Maas-Eendenvijverpad, waar in de rest van het jaar druk wordt gevestigd en IJsvogels zijn te zien. Grote zilverreigers zijn er niet meer te zien op de Mescherheide.

Zondag 14 februari. Carnaval gaat dit jaar niet door, of slechts in een zeer aangepaste vorm. In Friesland start Henk Angenent met enkele vrienden aan een eigen Elfstedentocht. Vanwege slecht ijs moeten er enkele stukken worden overgeslagen. Verder heeft men te maken met de kou en blessures.

Maandag 15 februari. De wind is gedraaid naar Zuid. De ijsvlakte van de schaatspoel blinkt van het water. Toch wordt deze nog door enkele jeugdige mensen belopen.

Dinsdag 16 februari. De Limburgse weerman houdt over een weekje 20°C voor mogelijk. Lente dus. Vandaag wordt het al ruim 14°C. De Maas zakt verder. Een bekende visser kijkt terug op het voorbije hoge water en zegt: "es

neet gebaggerd waar, dan sijting ze tot aan de Bat". Bedoeld is tot aan de Batmuur, bij de peilschaal ("peilsjaol").

In Banholt zit er een Zevenstippelig Lieveheersbeestje op de stoep.

Vrijdag 19 februari. Jenny ziet 2 groepen Kraanvogels boven Terhorst.

Zaterdag 20 februari. Lente-achtig bij ruim 17°C. Mijn tuinvijvertje is alweer ijsvrij en tot mijn verrassing springen er 2 Groene kikkertjes van de rand.

In Breust vliegt een Citroenvlinder, aan de Voerstraat bloeit het Speenkruid en langs de Trichterweg staan er Winterakonieten op het dijkje.

In de vervallen boomgaard van de Eijssder Beemden staat een zuiltje van hardsteen. "E päölke van blowwe sjtéén" zouden we zeggen. Er staat een aanduiding op: "HP no.17" (dit hulppaaltje zou gaan over het ontbreken van recht op schadevergoeding vroeger voor de boer bij overstromingen in het bergend winterbed). Om de paal heen is de grond bezaaid met gele en roze openge maakte Tuinslakkenhuisjes. Wel 100 stuks. Is er sprake van een werkplaats van een vogel ("smidse")?

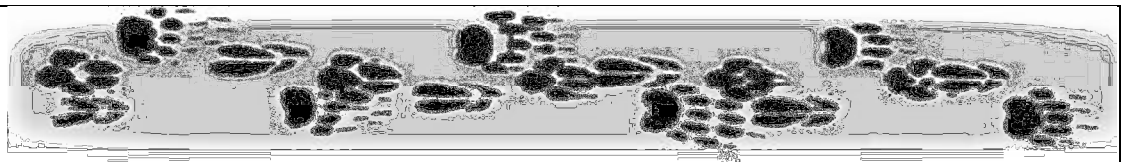

Zondag 21 februari. Zeer fraai lenteweer bij ruim 18°C. Marie-José Creuwels ziet een Citroentje op de Waardhoff. Bij Mheer was er een grote groep luidruchtige Kraanvogels te zien die eerst hoogte won op de thermiek, alvorens verder te vliegen. Later op de dag trok er nog een mooie V-formatie over Banholt. Een Viervleklieveheersbeestje is actief in een tuin in Banholt. Door Hazelaar en Zwarte els wordt nu hooikoorts veroorzaakt.

Maandag 22 februari. Er is veel fijn Saharastof in de atmosfeer, dat er niet uitregent. De waargenomen kleur van de zon wordt er anders door.

Woensdag 24 februari. De temperatuur komt in de buurt van het februari-record van 20.5°C, met 19.8°C in Arcen. Lokaal zal de 20°C wel overschreden zijn, zegt de weerman. Ik zie een zeer vroege Kolibrievlinder boven Krokussen en Sneeuwkllokjes in de Beethovenstraat. Verder 2 vliegende Citroentjes en een Gehakkelde aurelia op paarse Krokus.

Later nog 2 baltsende Kleine vossen (vlinders) op een boomstronk ("vot") in de Trichterweg. Het hoogtepunt van de dag is een zonnende Grote vos (*afb. volgende pagina*) op een Berk in het gebied dat op de waarnemingsite "Oost-Maarland, Grindgat e.o." heet. In tegenstelling tot de Kleine vos doet de Grote vos het de laatste jaren steeds beter. Hij was bijna uitgestorven in ons land, mogelijk door veranderingen in de fruitteelt en het bosbeheer.

Donderdag 25 februari. Maximum 18.8°C in Limburg!

Zaterdag 27 februari. Bij de Zuidpool breekt een ijsberg af ter grootte van de provincie Utrecht. Als deze ergens aan de grond loopt dan kan het wel 10 jaar duren eer hij gesmolten is. Het leven in de zee wordt dan in dat gebied sterk beïnvloed.

Zondag 28 februari. Zonnig weer, maar een steenkoude "Bijs" (Noordenwind) waait er langs de Maas. Bij Terhorst zien we desondanks nog een Kleine vosvlinder.

Maandag 1 maart. Een Gehoornde metselbij zoekt het insectenhotel-kastje op in de tuin. Gehakkelde aurelia's vliegen er al volop in de Beemden. De Azalea's in de Kennedylaan bloeien er op los. In de nademiddag vliegen er 2 flinke groepen Kraanvogels over Mariadorp.

Dinsdag 2 maart. Mooi weer, een graadje of 17. In de Hubert Smeetsstraat vliegt er een Boomblauwtje op van de paarse Winterheide (Dopheide). De bruin geworden bloemen van de Viburnums kleuren weer wit en lokken Aardhommels, Honingbijen, Gehoornde metselbijen en Blinde bijen.

Woensdag 3 maart. Nog steeds een mooie dag voorspeld, rond 17°C. Er is weer Saharastof in de atmosfeer. Het is, ondanks de zon, "doompstig" ("heilig"). In Friesland e.o. is het slechts rond de 4°C!

Donderdag 4 maart. Het lenteweer vertoont een jojo-effect. Nu is het koud regenweer. Maar ja, regen is nog steeds nodig voor de grondwaterstand in bepaalde streken. Wetenschappers constateren een zwakker wordende Golfstroom in de Atlantische Oceaan. Dit zou tot gevolg kunnen hebben dat er meer strenge winters en droge zomers kunnen gaan komen. De Golfstroom transporteert warm water vanaf Mexico naar het hoge Noorden. Het afgekoelde water zakt naar beneden en stroomt op grote diepte weer terug.

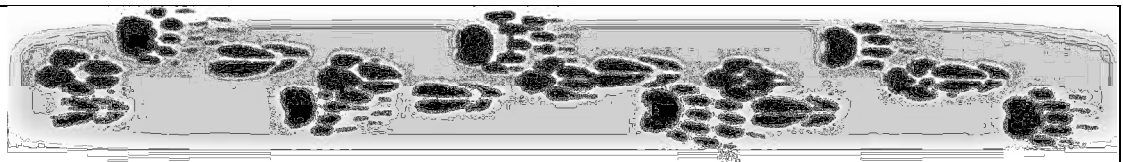
zonnende Grote vos

Jacques Piters

Waarnemingen digitaal melden

Heb je je wel eens afgevraagd waarom er voor sommige waarnemingen een "@" staat in plaats van een "•"? De waarnemingen met een "@" worden via mail gemeld bij de redactie. Op de homepagina van de IVN-website staat een knop waarmee snel en nauwkeurig waarnemingen gemeld kunnen worden bij de redactie. Ik zou zeggen: heeft u wat bijzonders gezien, gebruik dan die functie (<https://www.ivn.nl/afdeling/eijsden/waarnemingen>).

PDB

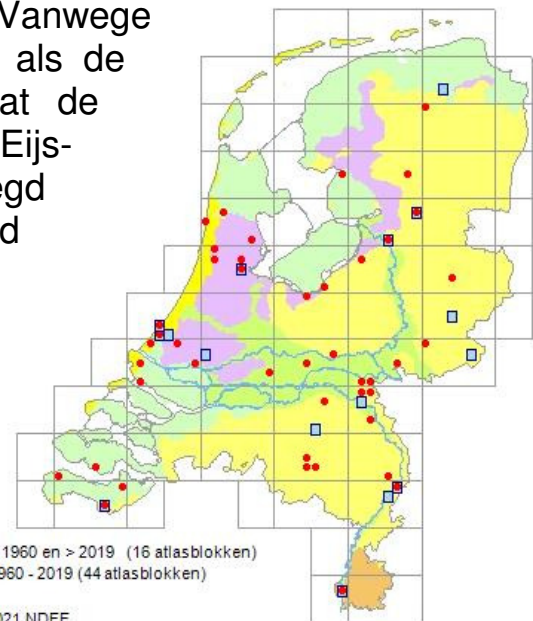

HYS(S)OP, EEN BIJZONDERE BIJBELSE INWIJKELING IN EIJSDEN? (1)

Ik vind het plantje Hyssop (*Hyssopus officinalis*) wel iets bijzonders. Het is een struikje uit de Lipbloemenfamilie dat wel wat lijkt op Lavendel (*Lavandula angustifolia*), ook een lipbloemige. Het is een mediterrane plant, een neofyt, die is opgerukt tot onze streken, gedeeltelijk door natuurlijke verspreiding en gedeeltelijk door verwildering vanuit kruidentuinen. En het is volledig winterhard. Vanwege de gelijkenis wordt het ook wel aangeduid als de Noordelijke Lavendel. Er zijn berichten dat de meest noordelijke natuurlijke verspreiding in Eijsden ligt, in de Eijsder Beemden, zie bijgevoegd kaartje uit de Verspreidingsatlas Nederland van FLORON.

Gezien klimaat en grondsoort is het waarschijnlijk dat de biotopen buiten Eijsden met Hyssop gevuld zijn door verwildering vanuit kruidentuinen. De Eijsdense populatie zal waarschijnlijk uit het zuiden of het oosten zijn gekomen. De plant houdt namelijk van een kalkrijke bodem en wil graag in het volle zonlicht staan. In Vlaanderen is de plant nu redelijk zeldzaam¹, maar was in de 19^e eeuw daar wijder verspreid. De kalkrijke gronden vind je in onze streken eerder van oost tot west dan vanuit het zuiden. Maar, in de Nederlandse kruidboeken uit de 15^e en 17^e eeuw, wordt de plant al genoemd en zijn vindplaatsen in Noord Nederland vermeld. In de Middeleeuwen was de plant dus al hier. Het kan dus ook best zijn dat het plantje is meegekomen met Romeinse geneesheren die in Tongeren of Aken/Keulen het leger in gezonde conditie moesten houden. Helaas ontbreken ons plantenatlassen uit die tijd. De inburgering van de Hyssop in Eijsden moet al heel lang geleden hebben plaats gevonden.

De blauw-paarse (er is ook een witte variant) bloemtrossen komen in juli tevoorschijn en ze lijken niet alleen op lavendel, maar ze ruiken ook een beetje zo. Ook de lancetvormige blaadjes die kruisgewijs langs de verhoutende stengels zitten, hebben veel gemeen met lavendel. Die zijn ook net zo aromatisch, iets meer citroenachtig.

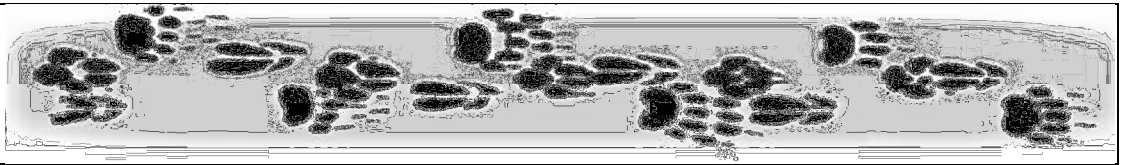

Verspreiding van Hyssop in Nederland

De inburgering van de Hyssop in Eijsden moet al heel lang geleden hebben plaats gevonden.

De blauw-paarse (er is ook een witte variant) bloemtrossen komen in juli tevoorschijn en ze lijken niet alleen op lavendel, maar ze ruiken ook een beetje zo. Ook de lancetvormige blaadjes die kruisgewijs langs de verhoutende stengels zitten, hebben veel gemeen met lavendel. Die zijn ook net zo aromatisch, iets meer citroenachtig.

¹ Van Landuyt, W., Hoste, I., Vanhecke, L., Van den Bremt, P., Vercruyssen, W. & De Beer, D. 2006. Atlas van de Flora van Vlaanderen en het Brussels Gewest. Instituut voor natuur- en bosonderzoek, Nationale Plantentuin van België & Flo.Wer.

Medicinaal

De Hyssop staat in de Dubois Apothekerstuin bij het Familiemuseum in Eijsden in de groep van medicinale planten die gebruikt werden bij verkoudheid en hoest. Het bijvoegsel officinalis duidt al aan dat het een apothekerskruid is. De werkzaamheid van de plant bij verkoudheid is die van slijmoplossend, ontstekingsremmend, keelpijn verzachtend en maagopwekkend. Net als vele andere medicinale kruiden kun je Hyssop voor veel andere aandoeningen gebruiken. In de vele kruidenboeken die in de loop van de afgelopen 25 eeuwen zijn verschenen, vind je talloze aanbevolen toepassingen.

Bij de oude Egyptenaren, Grieken en Romeinen² was de geneeskracht van de plant al bekend. Wij citeren³:

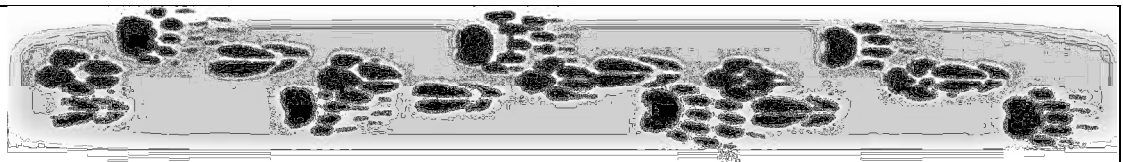
Tekening van Hyssop In Doedoens Cruydtboeck

“Het kruid werd inwendig gebruikt tegen longziekten zoals longontsteking, borstvliesontsteking, astma en kortademigheid als ook om een chronische hoest te verlichten en als slijmoplossend middel om slijm of spuug op te wekken. Het werd ook gebruikt om kolieken te verlichten, de spijsvertering te verbeteren, om winderigheid te verdrijven, darmverstoppingen te verhelpen, en als ontstekingsremmer voor de darm. Het werd gebruikt tegen oedeem, spierkramp en tetanus en ziektes van de lever en de milt. Het is ook gebruikt als een tegengif tegen giftige paddenstoelen en tegen loodvergiftiging, daarbij gebruik makend van de braakopwekkende eigenschappen. Verder werd het gebruikt als een middel om urine af te drijven, voor het uitdrijven van lintwormen en ander ongedierte uit de maag te drijven en kalveren te ontwormen.

Het kruid werd in een drankje opgelost als gorgelmiddel tegen droge keel, tegen ontsteking van de slokdarm, tegen tongverlamming, keelontsteking en tandpijn De bessen zijn gebruikt tegen

² Hippocrates van Kos (ca. 460 -370 v. Chr.): Corpus Hippocraticum
Aulus Cornelius Celsus (ca. 25 v. Chr.): De Re Medica
Pedanius Dioscorides (ca 60 n. Chr.): De Materia Medica
Gaius Plinius Major (23 – 79 n. Chr.): Naturalis Historiae
Marcellus Empiricus (ca. 370 – 420 n. Chr.): De medicamentis
Caelius Aurelianus (ca 450 n. Chr.): De Morbis acutis et chronicis

³ Andrews, Alfred C. “Hyssop in the Classical Era.” *Classical Philology*, vol. 56, no. 4, 1961, pp. 230–248. *JSTOR*, www.jstor.org/stable/265466. Accessed 13 Feb. 2021.

epilepsie en geelzucht. De kruidenstruik werd uitwendig gebruikt tegen giftbeten en steken van insecten. In een dampvorm tegen oorontsteking. In een kompres om de borst lucht te geven en om waterzucht en wondroos te bestrijden. Het kompres werkt ook ter behandeling van een blauw oog en volgens Plinius kan het kruid met zout in heet water opgelost dienen om een bloedend oog te genezen.

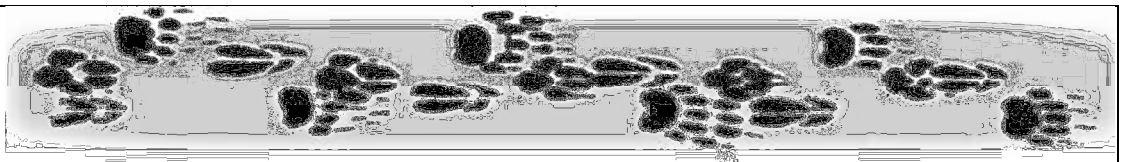
Het medicinaal gebruik was dus al in de oudheid bekend. De latere schrijvers van Kruidboeken en farmacopees (zoals Dodoens (1554), Clusius (1601), Culpeper (1652) zijn schatplichtig aan “de ouden”, zoals ze die ook met veel respect noemden. In de Dodoens (Cruydeboeck deel 2 capittel 48 blz. 261-261) lezen we:

- A. Hysope met vijghen / Wijnruyte ende huenich in water ghesoden ende ghedroncken / es seer goet den ghenen die verstoppt van borsten ende cort van adem sijn / die swaerlijck kichen / ende eenen swaeren verouderden hoest hebben. Tot den selven ghebreken es zy oock goet met huenich vermengt ende dicwils ghelect.*
- B. Hysope met syrope van azijn inghenomen lost die taye slijmachtighe fluymen duer den camerganck / doodet en iaecht die wormen af. Tselve doet zy oock met vijgen ghegheten.*
- C. Hysope met vyghen in water ghesoden ende daer mede ghegorgelt / doet die ghezwellen ende apostumatien der keelen ende des monts rijpen ende uutbreken.*
- D. Hysope met azijn ghesoden versuet den tantsweer in den mont ghehouden.*
- E. Hysope in water gesoden / doet sceyden ende verteert dat bloet dat onder die huyt gheronnen es ende mits dyen verdrijft alle blauwicheyt daer op gheleyt.*
- F. Dwater daer die Hysope in ghesoden es / gheneest die ruydicheyt / scorfte hoofden en de quade crawagien / als mense daer mede wascht.*

Maar vanaf de 17^e eeuw zijn sommige inheemse geneeskrachtige kruiden in onbruik geraakt door de komst van betere tropische planten of makkelijke te kweken of te oogsten alternatieven. Ook in “De Nederlandsche Apotheek” van 1851, waarop het grootste deel van de collectie van de Apothekerstuin is gebaseerd, vermeldt de Hyssop niet meer als apothekerskruid. Nou kan dat ook komen omdat de schrijvers ervan allemaal uit Vlaanderen, Holland en Groningen afkomstig zijn, waar het kruid niet erg bekend was.

In het volgende deel vertel ik meer over de herkomst van de naam van de plant en over het religieus gebruik.

Harry Fekkers
februari 2021

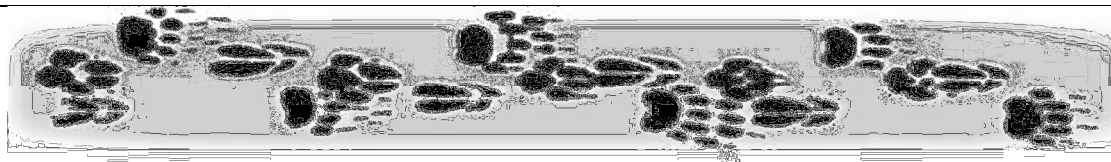
ER IS NIETS LEUKER DAN EEN RIJK VOGELLEVEN IN JE TUIN

Vogels in de tuin... maakt jouw tuin vrolijk en waardevol. Het is heerlijk om te zien hoe een pimpelmees haar jongen voert of hoe het winterkoninkje druk bezig is onder de struiken op zoek naar insecten. In de meeste tuinen zijn wel wat verbeterlagen te maken ten gunste van vogels en de biodiversiteit.

10 tips om vogels bij jou in de tuin extra van dienst te zijn

1. Zorg voor genoeg beplanting waar voedsel te vinden is. Denk bijvoorbeeld aan besdragende planten als glansmispel, kornoelje en meidoorn of aan soorten die insecten aantrekken zoals vlinderstruik, duizendschoon en hemelsleutelbloem.
2. Hang een nestkast op. Zorg er wel voor dat de nestkast goed hangt. Zorg ervoor dat er naast de holenbroeder (zij broeden in nestkasten met een gatje erin) ook genoeg aanbod en nestgelegenheid is voor half holenbroeders en openbroeders. Dit doe je door het plaatsen van bomen en struiken, maar je kunt ook een nestkast ophangen voor een half holenbroeder.
3. Bied in het (vroeg) voorjaar kalk aan. Vogels hebben in het voorjaar kalk nodig om hun eieren te maken. Dit kan eenvoudig door kleingemaakte kippenei schil te geven.
4. Voer jouw vogels af en toe een beetje bij. Overdrijf zeker niet! Ook is het belangrijk dat je nooit voedsel aanbiedt voor menselijke consumptie. Hier kunnen zout, melk en resten van boter en margarine inzitten en deze zijn zeer slecht voor de vogel.
5. Bied op meerdere plekken in de tuin voer aan. Liever op vier plekken een beetje dan op één plek veel. Zo kunnen verschillende soorten vogels ervan profiteren, ook de wat schuwere soorten.
6. Zorg voor beschutting. Vogels moeten kunnen schuilen voor roofdieren zoals sperwer, kat of marter. Door vogels struiken en bomen aan te bieden kunnen ze dat. Vooral heggen zijn hier ideaal voor. In iedere tuin past wel een boom hoe klein of groot ook. Wil je hulp hebben bij welke boom bij jou in de tuin past? Neem contact met ons op!
7. Bied naast voer ook water aan! Hier kunnen ze van drinken, maar ook in wasen. In de winter kun je het water aanbieden in een bakje en als je daar een pingpongbal inlegt vriest het water minder snel dicht.
8. Zorg ervoor dat een kat of andere roofdier niet eenvoudig de voertafel/wastafel kan bereiken.
9. Laat uitgebloeide bloemen staan, deze zitten vol zaden en zo kun je op een natuurlijke manier de vogels voeden. En laat bladafval liggen, hier zitten bijna het hele jaar nog insecten in die vogels kunnen zoeken en eten.
10. Gebruik geen gif tegen rupsen, slakken en luizen.

IKL

HET BESTUUR

Voorzitter: Vacature
Penningmeester: Vacature

Secretaris: Jacques Piters
Vogelzang 15
6245 BS Eijsden

✉ jacques_piters@hotmail.com
tel. 06 445 91 557

Lid: Harry Fekkers
Sint Jozefstraat 31
6245 LK Oost-Maarland

Vicevoorzitter Maarten v.d. Sande
Jekerstraat 7-A02
6211 NR Maastricht

✉ vdsandebraken@ziggo.nl
tel. 043 409 48 61

Lid Peter De Bie
Beezepool 48
6245 JK Eijsden

✉ de.wissel.ivn-eijsden@home.nl
tel. 043 409 46 77

Verenigingslokaal: "De Dassenburcht"
Kampweg 45
6247 AR Gronsveld

Werkgroepcoördinatoren/Contactpersonen:

Daslicht	Jean Creuwels	043 361 61 95
Lezingen	Bestuur	06 445 91 557
Vogels	Philippe Meijer	043 457 23 70
Wandelingen	vacature	
Korte wandelingen	An van Santen	043 409 46 72
Flora groep	Tineke de Jong	043 352 11 09
Gebouw	vacature	
Redactie Mededelingenblad	Peter De Bie	043 409 46 77

Kosten Lidmaatschap € 11,50 per persoon per jaar

Betalingen t.n.v. IVN-Eijsden:

Giro rekening: NL05 INGB 0000 927056 Onder vermelding van reden betaling.

Website: www.ivn.nl/afdeling/eijsden

Disclaimer:

De redactie wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor inhoud of strekking van niet-redactionele bijdragen. Met toezending van een artikel draagt de auteur uitdrukkelijk de rechten over aan de redactie. Indien nodig kan door redigeren de toegezonden bijdrage –bij voorkeur i.o.m. de auteur- worden aangepast c.q. ingekort. De redactie behoudt zich uitdrukkelijk het recht voor om artikelen zonder opgave van redenen te weigeren.

Verschijningsdata en sluitingstermijn:

Verschijningsdata zijn:

half maart, half juni, half sept. en half dec.

De inzendtermijn voor kopij sluit op resp.

5 maart, 5 juni, 5 september en 5 december.

Kopij bij voorkeur aanleveren per e-mail:

de.wissel.ivn-eijsden@home.nl.